

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vec C-283/21

VA
proti

Deutsche Rentenversicherung Bund

(návrh na začatie prejudiciálneho konania,
ktorý podal Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen)

Rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) z 22. februára 2024

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Nariadenie (ES) č. 987/2009 – Článok 44 ods. 2 – Pôsobnosť – Dôchodok z dôvodu celkovej práceneschopnosti – Výpočet – Zohľadnenie dôb starostlivosti o dieťa dosiahnutých v inom členskom štáte – Uplatniteľnosť – Článok 21 ZFEÚ – Voľný pohyb občanov – Dostatočná väzba medzi týmito dobami starostlivosti o dieťa a dobami poistenia dosiahnutými v členskom štáte zodpovednom za vyplácanie dôchodku“

1. *Prejudiciálne otázky – Prípustnosť – Obmedzenia – Otázka týkajúca sa výkladu článku 44 nariadenia č. 987/2009 – Neuplatniteľnosť tohto ustanovenia v spore vo veci samej – Neexistencia potreby požadovaného výkladu na vyriešenie uvedeného sporu – Nepripustnosť (Článok 267 ZFEÚ; nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004, článok 87 ods. 3, a 987/2009, článok 44 ods. 2 a článok 93)*

(pozri body 33, 36 – 38)

2. *Občianstvo Únie – Právo na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov – Dôchodok z dôvodu celkovej práceneschopnosti – Povinnosť zohľadniť na účely priznania takéhoto dôchodku doby venované starostlivosti o dieťa dosiahnuté v inom členskom štáte – Osoba, ktorá dosiahla doby poistenia výlučne v členskom štáte zodpovednom za vyplácanie dôchodku – Neexistencia platenia príspevkov v tomto členskom štáte pred týmito dobami starostlivosti o deti a bezprostredne po nich – Neexistencia vplyvu na povinnosť zohľadniť uvedené doby [Článok 21 ZFEÚ; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004, článok 1 písm. t)]*

(pozri body 46 – 49, 52 – 55 a výrok)

Zhrnutie

Súdny dvor na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Krajinský súd pre sociálne veci spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko, Nemecko), spresnil výklad článku 21 ZFEÚ v spore vo veci samej, ktorý sa týka toho, že dôchodková poisťovňa na účely stanovenia výšky dôchodku z dôvodu celkovej práceneschopnosti nezohľadnila doby starostlivosti o dieťa, ktoré osoba poberajúca tento dôchodok dosiahla v inom členskom štáte.

VA je nemecká štátna príslušníčka, ktorá od roku 1962 do roku 2010 žila v Holandsku v blízkosti hranice s Nemeckom.

Po absolvovaní odbornej prípravy v Nemecku, ktorá bola ukončená v júli 1980, nevykonávala profesijnú činnosť v Nemecku ani Holandsku.

V období od 15. novembra 1986 do 31. marca 1999 dosiahla VA doby starostlivosti o svoje dve deti v Holandsku, pričom nevykonávala profesijnú činnosť (ďalej len „sporné obdobie“). V tomto čase žalobkyňa vo veci samej neplatila príspevky do zákonného režimu dôchodkového poistenia v Nemecku.

Od apríla 1999 do októbra 2012 vykonávala v Nemecku zárobkovú činnosť, ktorá nepodlieha povinnému poisteniu. V tomto členskom štáte, do ktorého sa presťahovala v roku 2010, vykonávala od októbra 2012 zárobkovú činnosť a v tejto súvislosti platila príspevky do zákonného režimu dôchodkového poistenia v Nemecku.

Od marca 2018 poberá žalobkyňa vo veci samej od Deutsche Rentenversicherung Bund (Spolková dôchodková poisťovňa, Nemecko) dôchodok z dôvodu celkovej práceneschopnosti. Na účely stanovenia výšky tohto dôchodku zohľadnila táto poisťovňa okrem období, počas ktorých VA platila príspevky do zákonného režimu dôchodkového poistenia, aj obdobia, počas ktorých VA absolvovala odbornú prípravu a obdobie zárobkovej činnosti v trvaní dvoch mesiacov, dosiahnuté v roku 1999, no odmietla zohľadniť sporné obdobia.

VA napadla rozhodnutie o tomto odmietnutí na súde. Jej žaloba bola v prvostupňovom konaní zamietnutá, a preto podala odvolanie na vnútroštátny súd, ktorý je súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

V tomto kontexte sa vnútroštátny súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, ktorými sa v podstate pýtal na to, či v situácii, keď poberateľ dôchodku nespĺňa podmienku výkonu činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, t. j. podmienku stanovenú v článku 44 ods. 2 nariadenia č. 987/2009¹, článok 21 ZFEÚ v spojení s judikatúrou vyplývajúcou z rozsudku Reichel-Albert² ukladá členskému štátu zodpovednému za vyplácanie tohto dôchodku povinnosť zohľadniť doby starostlivosti o dieťa dosiahnuté v inom členskom

¹ Článok 44 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 284, 2009, s. 1) upravuje zohľadňovanie období starostlivosti o dieťa.

² Rozsudok z 19. júla 2012, Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475). V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že v takej situácii, keď si osoba dočasne zriadila bydlisko v inom členskom štáte, než je štát jej pôvodu, stanovuje článok 21 ZFEÚ príslušnej inštitúcii členského štátu pôvodu povinnosť zohľadniť na účely priznania starobného dôchodku obdobia venované starostlivosti o dieťa dosiahnuté v inom členskom štáte, ako keby tieto obdobia boli dosiahnuté na jeho vnútroštátnom území osobou, ktorá vykonávala zárobkovú činnosť len v tomto prvom členskom štáte a ktorá v okamihu narodenia svojich detí dočasne prestala pracovať a zriadila si bydlisko zo striktné rodinných dôvodov na území druhého členského štátu.

štáte, v ktorom mal príjemca bydlisko počas mnohých rokov, a to napriek tomu, že tento príjemca neplatil príspevky do režimu poistenia prvého uvedeného členského štátu pred uvedenými dobami starostlivosti ani bezprostredne po nich

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor najprv potvrdil, že článok 44 ods. 2 nariadenia č. 987/2009 sa v spore vo veci samej neuplatňuje, a následne uviedol, že závery vyplývajúce z rozsudku Reichel-Albert sa dajú preniesťvztiahnuť na prejednávajúcu vec.

Súdny dvor z uvedeného vyvodil, že článok 21 ZFEÚ ukladá členskému štátu zodpovednému za vyplácanie predmetného dôchodku povinnosť zohľadniť na účely priznania tohto dôchodku doby starostlivosti o dieťa dosiahnuté dotknutou osobou v inom členskom štáte, pokiaľ sa preukáže, že medzi uvedenými dobami starostlivosti o dieťa a dobami poistenia dosiahnutými touto osobou z dôvodu výkonu profesijnej činnosti v prvom členskom štáte existuje dostatočná väzba.

Existenciu takejto „dostatočnej väzby“ treba považovať za preukázanú v prípade, že dotknutá osoba dosiahla doby poistenia – z titulu dôb odbornej prípravy alebo profesijnej činnosti – výlučne v členskom štáte zodpovednom za vyplácanie jej dôchodku, a to tak pred dobami starostlivosti o svoje deti v inom členskom štáte, ako aj po ich dosiahnutí.

Súdny dvor následne z článku 1 písm. t) nariadenia č. 883/2004³, ktorý je relevantný aj v kontexte výkladu článku 21 ZFEÚ, vyvodil záver, že členské štáty preto môžu vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch stanoviť, že určité obdobia života osoby, počas ktorých táto osoba nevykonávala činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá podlieha povinnému poisteniu, a teda neplatila príspevky, sa považujú za „doby poistenia“ dosiahnuté v dotknutom členskom štáte.

V takomto prípade skutočnosť, že dotknutá osoba neplatila príspevky v tomto členskom štáte počas dôb, ktoré vnútroštátna právna úprava tohto štátu takto považovala za takéto doby poistenia, nie je takej povahy, že by vylučovala existenciu dostatočnej väzby medzi dobami starostlivosti o dieťa dosiahnutými touto osobou v inom členskom štáte a dobami poistenia dosiahnutými v prvom členskom štáte.

V tejto súvislosti sa s výhradou overenia zo strany vnútroštátneho súdu zdá, že vo veci samej existuje dostatočná väzba medzi dobami starostlivosti o dieťa, ktoré VA dosiahla v Holandsku, a dobami poistenia, ktoré dosiahla výlučne v Nemecku, a to tak pred týmito dobami starostlivosti – pokiaľ ide o obdobia odbornej prípravy, ktoré nemecké právo považuje za doby poistenia –, ako aj po týchto dobách starostlivosti – pokiaľ ide o obdobia zárobkovej činnosti –, a to napriek skutočnosti, že táto osoba v tomto poslednom uvedenom členskom štáte pred uvedenými dobami starostlivosti ani bezprostredne po nich neplatila príspevky.

Podľa Súdneho dvora v situácii, o akú ide vo veci samej, je dĺžka obdobia pobytu dotknutej osoby v členskom štáte, v ktorom sa táto osoba venovala starostlivosti o svoje deti, irelevantná.

³ Článok 1 písm. t) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72) vymedzuje pojem „doba poistenia“ ako doby prispievania alebo doby zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, ako ich definujú alebo uznávajú za doby poistenia právne predpisy, podľa ktorých sa dosiahli alebo sa považujú za dosiahnuté, a všetky doby, ktoré sa za také považujú, ak ich uvedené právne predpisy považujú za rovnocenné dobám poistenia.

V dôsledku toho v takejto situácii členský štát zodpovedný za vyplácanie predmetného dôchodku nemôže vylúčiť zohľadnenie dôb starostlivosti o dieťa len z toho dôvodu, že tieto doby boli dosiahnuté v inom členskom štáte, pretože inak by znevýhodňoval svojich štátnych príslušníkov, ktorí využili svoju slobodu pohybu, a tým by porušoval článok 21 ZFEÚ. Členský štát zodpovedný za vyplácanie tohto dôchodku je preto na základe tohto ustanovenia povinný na účely priznania tohto dôchodku zohľadniť tieto doby starostlivosti napriek skutočnosti, že táto osoba v tomto prvom členskom štáte pred uvedenými dobami starostlivosti ani bezprostredne po nich neplatila príspevky.